

Van tranen tot victoria

Goede week en Paasfeest

De Goede Marathon, zoals een van de cantorijleden de vier dagen zingen rond lijden en opstanding van Christus schertsend noemde, zit er weer op.

Op Witte Donderdag klonken onder andere Mendelssohns 'Wie der Hirsch schreit' en het stuk 'Verily, verily, I say unto you' van Thomas Tallis, met de voor zijn muziek zo kenmerkende dissonanten die net zo gemakkelijk weer oplossen.

Het thema van de Goede Vrijdagdienst was de blik van Jezus. De cantorij zong over zijn gezicht: 'Illustra faciem tuam', een van de delen van de zevendelige cantatecyclus *Membra Jesu*

Foto: Remco Boersma

Op Paasmorgen was er volop licht. Ondersteund door twee baroktrompettisten en een paukenist, galmden de victoria's van Buxtehude en de Halleluja's van Händel door een door zon en mensen volgestroomde Hooglandse Kerk.

Mei 2011

- *Van tranen tot victoria*
- *Twintig jaar op de Leidse Cantorij*
- *De Choral Evensong voor beginners*
- *So what? Peter vertelt over SCOL*
- *Agenda*

Leidse Cantorij

Voorzitter: Jan Murre

Levendaal 165

2311 JJ Leiden

☎ 071-5141814

✉ jan.murre@gmail.com

www.leidsecantorij.nl

Wilt u een donatie doen?

Dat kan op rekening 142422

t.n.v. Leidse Cantorij te Leiden

Alvast onze hartelijke dank!

nostris van Dietrich Buxtehude. Tijdens de viering van het avondmaal zongen we op het hoogkoor twee van de zogenaamde 'Tenebrae Responsories' van Tomás Luis de Victoria, geschreven voor de Goede Week. Gebruik was om vijftien kaarsen stuk voor stuk te doven, begeleid dus door gezang. De twee delen die de Cantorij dit jaar zong, verklankten teksten vol klacht en weemoed uit Klaagliederen en Jeremia. Later in de dienst werd de paaskaars gedoofd. Met al die fraaie, ingetogen lijdensmuziek zou je bijna betreuren dat het Pasen wordt. Maar de Paaswake brak aan. Zingen in het donker, muziek én een brandende kaars vasthouden: soms vergeet zingen flexibiliteit en improvisatie.

Twintig jaar op de Leidse Cantorij

Precies deze maand viert een van onze alten, Mariëlle de Wit, een jubileum. Zij zingt namelijk al twintig jaar in de Leidse Cantorij en heeft dus vast wat te vertellen...

Hoe ben je bij de Leidse Cantorij verzeild geraakt?

Toen ik in Leiden kwam wonen in januari 1991, ben ik eerst bij Ex Animo gaan zingen. Al heel snel vroeg Lambert, die daar ook zong, of de Leidse Cantorij ook niet een goed idee zou zijn. Dat koor had veel meer jonge leden en zong heel bijzondere religieuze muziek. Dat leek me wel wat. Hoewel het voorzingen een ramp was, mocht ik gelukkig toch lid worden.

Wat is er zo leuk aan zingen in de cantorij dat je dit al twintig jaar volhoudt?

Samen zingen heb ik altijd al graag gedaan, omdat ik het zo bijzonder vind samen zo iets moois te bereiken. Het samensmelten van verschillende stemmen in een zo mooie ruimte als bijvoorbeeld de Hooglandse Kerk geeft mij veel energie en inspiratie. Over het algemeen blijven mensen lang bij de Cantorij. Ik sta omringd door cantorijleden die zelfs al langer meezingen dan ik: Riemke, Jeanette, Josje en Jeanne bijvoorbeeld. Ook met de mensen die gestopt zijn, blijft overigens een gevoel van verbondenheid. Voor het zingen is het fijn dat het geen komen en gaan is. Ik vind het prettig naast min of meer dezelfde mensen te zingen. Dat maakt het makkelijker om je stem samen te laten vallen met die van de anderen, om een harmonieuze klank en ook een goede timing te bereiken.

Welk repertoire zing je graag, of juist niet graag?

Ik vind de Engelse anthems altijd prachtig om te zingen, maar ook muziek van Buxtehude of De Victoria, het is bijna niet te doen om er een echte favoriet uit te kiezen. En wat betreft de minder favoriete muziek: ik denk nog wel eens terug aan het voor ons alten tamelijk rampzalige stuk 'How Lovely are the Messengers', van Mendelssohn. Dat is nooit goed gelukt. Maar meestal vallen ook bij een stuk waaraan ik bij de studie nog ernstige twijfels heb, op een gegeven moment de puzzelstukjes in elkaar.

Heb je voorkeur voor het zingen in concerten, kerkdiensten of evensongs?

Hoogtepunten van het zingen in de Cantorij zijn voor mij de Evensongs, in Nederland, maar zeker ook in Engeland. Het zingen in Engeland is heel bijzonder, niet alleen omdat het zo intensief is, maar ook omdat we een klein beetje mogen bijdragen aan de traditie van die prachtige muziek in haar oorspronkelijke setting. York vond ik daarin geweldig, evenals de eerste keer in de St Paul's. En ook Windsor was heel speciaal, niet zozeer vanwege de Anglicaanse traditie maar vanwege het overdadig koninklijke en historische karakter van die omgeving.

De Leidse Cantorij in York. Foto: Ruurd van Sabben

Je zit in de togacommissie, wat houdt dat in?

Ik heb al veel taakjes gehad bij de Cantorij. Op dit moment zorg ik inderdaad met Wim voor de toga's. Dat houdt vooral in zorgen dat ieder (gast)lid een nette en passende toga heeft, dat de toga's met regelmaat gereinigd worden en dat iedereen secuur met z'n toga omgaat.

En, blijf je nog lang meezingen, denk je?

De Leidse Cantorij betekent voor mij een grote en diverse groep mensen die steeds weer voor de uitdaging wordt gesteld iets moois voor anderen neer te zetten. Zingen is iets heel bijzonders: het vergt zoveel concentratie, en is tegelijk zo ontspannend. Ik wil dat niet missen!

De Choral Evensong voor beginners

De Leidse Cantorij heeft hart voor de Choral Evensong, dat is geen geheim. Wel is het soms raden naar de achtergrond en herkomst van diverse gebruiken en onderdelen die deze unieke vorm van eredienst kenmerken. Deze vervolgrubriek biedt een kijkje achter de schermen van vergers, chants en processionals. Deel IV – Het Magnificat

Een vast onderdeel van de Choral Evensong is het Magnificat, de lofzang van Maria. Evenals het Nunc dimittis – waarover een volgende keer meer – behoort het Magnificat tot de *cantica*, oftewel lofgezangen. Deze waren in de Rooms-katholieke liturgie onderdeel van de Vespers. In de Anglicaanse traditie vonden ze onderdak in de Evensong.

De tekst van Maria's lofzang is terug te vinden in het Nieuwe Testament van de Bijbel, in Lucas 1:46-55. Maria bezoekt haar nicht Elisabet, die zwanger is en moeder zal worden van Johannes de Doper. Wanneer Maria Elisabet begroet, voelt die het kind in zich opspringen, en ze prijst Maria gelukkig. Hierop volgt Maria's lofzang, die een

wondermooie mengeling is van een

krachtige jubel op de gerechtigheid enerzijds en ingetogenheid en verwondering over wat er aan haar gebeurt anderzijds. Zoals vaak in het Nieuwe Testament, bevat ook deze lofzang verwijzingen naar het Oude Testament. Opvallend is vooral de gelijkenis met de lofzang van Hanna (1 Samuël 2:1-10).

Wanneer je je realiseert dat de Evensong dagelijks terugkeert, is het niet verwonderlijk dat er ontelbare composities voor het Magnificat zijn gemaakt en nog steeds worden gemaakt. De Leidse Cantorij kiest veelal voor polyfone zettingen uit de Renaissance en nieuwere zettingen door Engelse componisten, met name uit de laatromantische periode en de eerste helft van de twintigste eeuw.

Een wonder blijft het evengoed, dat deze oeroude tekst keer op keer blijft aanspreken door de woordverklanking van componisten. De trotsen worden vaak duidelijk hoorbaar van hun troon gestoten, en de muziek krijgt iets zachtmoedigs wanneer de nederigen worden verhoogd.

Op de tekst van het Magnificat volgt in de Anglicaanse traditie de doxologie: 'Glory be to the Father and to the Son and to the Holy Gost. As it was in the beginning is now and ever shall be: world without end. Amen.'

In deel V: Het Nunc dimittis

So what?

Veel koorleden van de Leidse Cantorij zijn ook buiten de cantorij om nog actief op muziekgebied. Zo ook Peter Longbottom, baszanger in de Leidse Cantorij sinds 2006 en bestuurslid van de Stichting Cathedral Organ Leiden (SCOL), een stichting die zich inzet voor de realisatie van een romantisch Engels orgel in de Hooglandse Kerk. Peter vertelt.

Voor ik zelf in de Leidse Cantorij zat, kende ik die al van horen zingen. Toen in 2005 werd gesproken over de geplande reis naar de Engelse York Minster in 2006 (ik kom namelijk zelf uit Yorkshire), werd ik uitgenodigd om mee te gaan als gastzanger. Tegelijkertijd hoorde ik over de plannen om een Engels orgel te plaatsen in

*My soul doth magnify the Lord
and my spirit hath rejoiced in God my Saviour.
For he hath regarded the lowliness of his handmaiden.
For behold, from henceforth
all generations shall call me blessed.
For he that is mighty hath magnified me
and holy is his Name.
And his mercy is on them that fear him
throughout all generations.
He hath shewed strength with his arm
he hath scattered the proud in the imagination of their hearts.
He hath put down the mighty from their seat
and hath exalted the humble and meek.
He hath filled the hungry with good things
and the rich he hath sent empty away.
He remembering his mercy hath holpen his servant Israel
as he promised to our forefathers,
Abraham and his seed for ever.*

Magnificat in de vertaling uit het *Book of Common Prayer*

Impressie van het te bouwen 'Father' Willis-orgel.
Foto: Eric Brons

de Hooglandse Kerk. Voor wij naar York gingen, kreeg ik het idee om een persbericht te versturen naar een aantal kranten in Yorkshire over het bezoek aan York om er voor te zorgen dat er bij de diensten die we zouden zingen een goede opkomst zou zijn. Ik was echter een beetje sceptisch over de kans van slagen: 'Zo, er komt een Nederlands koor in York Minster zingen – *so what?* We krijgen regelmatig buitenlandse koren hier.' Om het interessanter te maken vertelde ik daarom iets over de zoektocht naar een Engels orgel. En ja, mijn list werkte. Op 30 augustus 2006, een paar dagen voor onze aankomst, verscheen een artikel in The Yorkshire Post – een provinciaal dagblad met een oplage van bijna 54.000. Het artikel was weliswaar niet heel accuraat, maar het resultaat was wel dat we de volgende dag bericht kregen van iemand in Yorkshire die een orgel voor ons zou hebben. Met dat orgel is het uiteindelijk niets geworden, maar we hadden wél onze publiciteit!

Als lid van de Cantorij vind ik het erg leuk om werken van romantische en hedendaagse componisten zoals Stanford, Bairstow, Howells, Sullivan, Leighton,

Tavener en Moore te zingen. Nu ben ik geen orgelkundige. Pas toen ik dit soort werken in Engeland zelf had gezongen, met orgels die deze muziek echt tot zijn recht laten komen, besepte ik hoe belangrijk het is om ons 'eigen' Engels romantisch *cathedral organ* te hebben.

Hoe ik verder precies betrokken raakte bij de stichting kan ik me niet meer herinneren. Ik geloof dat ik mezelf aanbood als vertaler van correspondentie en brochures. Tijdens de zomerseizoenen hielp ik Theo Visser op de zaterdagmiddagen met het stemmen van ons geliefde De Swart/Van Hagerbeer-orgel voor de promenade-concerten. Terwijl ik er was, zag ik dat veel mensen keken naar de informatietafel en banier over het orgelproject, en dus ging ik op ze af om hen er iets over te vertellen, hopen dat ze donateur zouden worden. Dat lukte goed, en nog steeds ben ik op zomerzaterdagen paraat in de kerk. Het heeft me veel interessante ontmoetingen opgeleverd – en voor het project een flink aantal donateurs.

Op een gegeven moment werd ik benaderd met de vraag of ik lid wilde worden van fondswervingcommissie van de SCOL. Aangezien ik al zo'n beetje fungeerde als *one-man* fondswerver, heb ik ja gezegd. Ongeveer een jaar later vroeg Eric Brons of ik bestuurslid wilde worden. Denkend dat het om een soort leuke erefunctie ging, stemde ik in. Nou, dat heb ik wel geweten!

SCOL levert me veel werk op, en momenteel is er ook veel gaande. Onder andere omtrent de voorgestelde nieuwe locatie van het orgel en het voldoende geld binnenhalen via de Willis Ambassador-campagne om het orgel te realiseren in 2014: dan bestaat de Hooglandse Kerk zevenhonderd jaar. Heel veel e-mails lezen, heel veel schrijven, heel veel vergaderen, maar dat alles – vooral met het oog op de toekomst – met heel veel plezier!

Agenda 2011

22 mei 19:00 uur – Choral Evensong

5 juni 19:00 uur – Choral Evensong –
De Grote of St. Bavokerk te Haarlem

12 juni 10:00 uur – Dienst LBG
(Pinksterfeest)

26 juni 10:00 uur – Dienst LBG

15 september 20:15 uur – Concert

N.B. Data en tijden zijn onder voorbehoud.
Raadpleeg de website voor de laatste informatie. Alle uitvoeringen vinden plaats in de Hooglandse Kerk te Leiden, tenzij anders wordt aangegeven.